

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51 465

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видав. Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Роб. Домі, на р.і вулиці Пчірчард і Макгрегор, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ОГЛЯД МІЖНАРОДНІХ ПОДІЙ.

ПОЛОЖЕННЯ В КИТАЮ.

Найважливішими в цілому світі є тепер події в Китаю. Ними тепер переповнена преса, про них тепер всюди повно балачок. Останніми днями квантунська армія захопила Шангаї. Що таке Шангаї — це знають вже наші читачі з минулого числа "У.Р.В." Шангаї — це керований осередок концесій міжнародних капіталістів, це ключ до всіх багатств центрального Китаю.

Цікаво захопила Шангаї квантунська армія. Захопила вона його майже не вступивши до нього. Бо трудове населення Шангаю так чи інакше стояло за Квантонцями й чекало їх приходу.

Недаво тому прибув до Шангаю під охороною 800 російських біловардів генерал Чан Цун-Чан і хвалився, що скине в море Квантонців. А тепер про него ні слуху, ні духу. Чи не опинився він часом сам на дні моря?

Другий, також генерал, Пі Шу-Чен, який боронив Шангаї, перейшов на бік Квантонців і тепер командує вже дивізією війська проти реакціонерів.

Цілий місяць писала буржуазна преса, що всі сторонники генерала-бандита Чан Цун-Чана концентрують війська для оборони Шангаю і не тільки для оборони, але й для наступу на Квантонців. З тої писанини буржуазної преси й з хвальби реакційних генералів виглядало, що ніколи Квантонцям не добратися до Шангаю. Коли-ж Квантонці заняли Шангаї, тоді буржуазна преса і її воєнні знатоки заговорили, що це місяць тому було очевидним, що Квантонці займуть Шангаї. Місяць а навіть тиждень тому назад буржуазна преса писала, що між китайськими військами, тими що боронитимуть Шангаї, є добра дисципліна, що вони добре озброєні, висвітовані, а нині та сам преса пише, що ці війська здеморалізовані, страшенно одерті, просто в лахміттях, навіть на ногах замість чобіт — куски онуч, а живуть лише тим, що грабують.

Квантонці заняли Шангаї. Вони зближаються до Нанкіну. Коли вони займуть ще цей великий залізничний центр і порт над рікою Янцзе, то будуть повними господарями положення найбагатшої в Китаю долини річки Янцзе й головного по ній шляху в серце самого Китаю. Це тепер признає й буржуазна преса та такі надобре клопоче вона свою голову тим, що станеться тепер з чужинськими концесіями, які лежать здвож цієї великої ріки.

Ой, щось з ними станеться.

МУССОЛІНІ ВИБІРАЄТЬСЯ НА БАЛКАН.

Є на Балканах не то країна, не то держава, що Альбанією називається. Самостійна вона, чи незалежна, про те ні сама вона, ні її населення гаразд не знає. Колись над народами цієї країни збиткувалися турецькі султани. Коли балканські держави звоювали Турквію і "з радости" самі між собою побілися, Альбанія захотіла самостійності. Німецький кайзер Вільгельм подарував її одного німецького безробітного принца, Віда, якого згодом "некультурні" Альбанці, не маючи зброї, прогнали камнями з своєї країни.

Останніми роками було в Альбанії кілька "державних переворотів", що якраз свідчать, про її державну дозрілість. Зрештою, ці перевороти, як і подобає, робилися там під "впливом" із зовні, завдяки "добрим сусідам".

А сусіди Альбанія має неабиякі: з сусіди Югославію, а з моря Італію. В тім якраз цілий клопіт. Югославія хоче через Альбанію вкріпитися на цілому побережжю Адриатика й стати морською державою, а Італія хоче стати фашистською ногою по другий бік Адриатика й бути паном положення не тільки на півострові Апенніні, але й на Балканах. Головно Муссоліні хоче бути новим будівничим римської імперії.

З цього приводу світова буржуазна преса вдарила на алфим про нову небезпеку світовій війні. Чому світовій? Хіба-ж тільки світу, що в Альбанії? В тому то якраз і річ, що коли востромий в багно війни хвист, то він потягне за собою і голову.

Розуміючи це — дипломати Ліги Націй, Бріан і Чемберлейн, почали дипломатичними способами "впливати": Бріан на Югославію, а Чемберлейн на Муссоліні, щоб вони якось в мирний спосіб поділили між собою Альбанію. Головно-ж, не на часі тепер воювати. Ось чому президент Кулідж проголосив, що треба роззброюватися; Ліга Націй теж сказала, що треба подумати про роззброєння та дати можливість великим морським державам докінчити будову найновіших воєнних кораблів — а ті готові так "невчасно" спровокувати війну. Тому Бріан вмовляє югославських дипломатів, а Чемберлейн вмовляє Муссоліні. Кажуть, що вони відмовляють їх від передчасної війни. Але ніхто за це не ручить, бо дипломатія веде-ся тайна. Хіба можна лише догадуватися, або робити заключення хоч би після того, що Бріан і Чемберлейн дістали нобелівські премії за політику миру.

Може якраз тому Муссоліні їх і не послухає?

ТАМ, ДЕ ДІЄНЕ БРАТНІЯ НАРОДІВ.

До Москви вернувся з міжнародного конгресу поневоленіх народів, що відбувся недавно в Брюкселі, в Бельгії — Сен-Катаяма. На тому конгресі, сказав він, були представники 35 країн та 240 організацій і національних урядів. Крім того, на конгресі були представники від професійних союзів (трейд-юній), що об'єднують в різних країнах вісім мільонів революційно настроєного робітництва.

На цьому конгресі поневоленіх колоніальних народів найбільше вражіння зробив Зулуз Полудневої Африки, учасник повстання Зулусів проти Англії. Він оповідав, як знущаються з Зулусів в Африці. Там видано закон, після якого ні одного Негра не вільно-принимати на кваліфіковану роботу.

Найбільше уваги присвятив конгрес визвольній боротьбі китайського народу. На конгресі відбулося братання англійських та китайських робітників, яке має велике політичне значіння. На тому конгресі, каже Сен-Катаяма, стало всім зрозуміло, що треба організувати співробітництво колоніальних народів з пригнобленою класу в капіталістичних країнах.

Конгрес створив "Лігу боротьби за визволення поневоленіх народів". Комітет ліги буде міститися в Парижі. На чолі його поставлено три секретарі — представники Англії, Індії й Китаю.

МІЖНАРОДНЯ РОБІТНИЧА ДЕЛЕГАЦІЯ В КАНТОНІ.

До Кантону, до отого славного китайського міста, що його назву носить ціла визвольна боротьба китайського народу, прибула міжнародна робітничка делегація в складі таких осіб: Тома Мана, представника трейд-юнійного руху меншости в Англії, Жака Доріо, комуністичного посла французького парламенту; Ірла Бравдера, члена трейд-юнійної освітньої ліги в Злучених Державах та представника Комінтерну, т. Роя.

Делегати відвідали кантонські робітничі організації. Вони виступали там перед масовими зібраннями китайських робітників, селян, студентів та жовнів. Працюючи Кантону з ентузіазмом вітали членів міжнародної делегації та вручили їм прапор з таким написом: "Міжнародній робітничій делегації — провідникам та генеральному штабові світового пролетаріату. Союз пролетаріату з поневоленими народами збудує новий світ на руїнах старого".

Делегати відвідали 23 могили борців китайської революції, вбитих підчас розстрілу 20. червня 1925 року мирної демонстрації в Шаміні та інших. Делегати склали на могилах революціонерів вінки.

Від цього братання працюючих віє свіжість, ширістю й дійсною солідарністю поневоленіх. А це є запорукою успішної боротьби в майбутньому всіх поневоленіх проти своїх вискувачів, боротьби, що покладе край визисковій й насильству та на завжди усуне всякі причини війни між народами.

ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

Деклярація Українського соймового клубу.

Львівська "Рада" містить декларацию, що її прочитав посол Козичий на засіданні польського союму, в якій доноситься якраз малюється становище української людности, що потрапила в панське ярмо. Подаємо її за "Радою" без скорочень:

"Від імені українського клубу маю за честь зложити таку декларацию:

"Підчас дискусії над попереднім бюджетом на 1927—1928 рік послі з українського клубу — представники багатоміліонової мас поневоленого в Польщі українського народу — змалювали тут, у соймі, скільки то було можливо, нечувано тяжке становище, до якого довелю український народ польське шляхетське урядовання. Безупинний шалений терор польської влади проти української людности; переслідування визвольного руху українського народу; планове знищення української культури й гноблення кожного прояву політичного, економічного й культурного розвитку українського народу; цілковите знищення українських шкіл на Волині, Поліссю, Підляшші та Холмщині; закриття кількох тисяч українських шкіл в Галичині; позбавлення праці кількох тисяч українського учительства; масове звільнювання українців і викидання на вулицю нашої працюючої інтелігенції із залізнич, почти та майже з усіх установ; цілковите знищення самоврядування на наших землях; позбавлення трудящих мас нашого селянства, шляхом заселення наших земель польськими осадниками, можливости поширення своїх голодних засобів праці; закриття кількох сотень православних церков; втручання польської адміністрації у внутрішнє життя церкви, особливе переслідування українських

і білоруських селянських і робітничих організацій; атмосфера цілковитого безправства для українського народу, ось наші досягнення в Польщі. "Суботнішня заява віцепрем'єра Бартля, що він її кинув тут — всупереч парламентських звичаїв, в останню хвилину бюджетних дебат — не обіцяє нам ані найменшої зміни на краще, а його фраза, що на наших землях не можна передати виборів до органів самоврядування на рівних засадах з іншими польськими країнами, що тут уряд мусить зробити спеціальні застереження та що навіть виборчі ординації до парламенту треба змінити так, щоб вони забезпечували польську перевагу, — ця його фраза говорить нам, що готуються нові й нові удари для українського народу".

"Уряд панів Пилсудського-Бартля, який фальшиво зветься урядом морального оздоровлення, на ділі є урядом, що служить шляхти та великим магнатам. Він, як і всі попередні уряди, нам ворожий, ворожий потребам широких українських селянських і робітничих мас.

"Усе це повчає нас, що не було, нема й не буде поліпшення нашого становища в Польщі, що не буде тут зрозуміння та визнання не тільки що для наших національних аспірацій, але й для найбуденніших потреб українського народу. Тут не може бути й мови про довіру."

"Від українського народу ми відмовляємо в довірі урядові й не беремо до відома заяви уряду з дня 12. лютого 1927 р. За бюджет голосувати не будемо."

Так виглядає життя українського народу в царстві Пилсудського навіть у змалюванню поміркованого українського соймового клубу.

ЛИСТ ДО "У.Р.В." З ПРАГИ.

Товариство імені Т. Г. Шевченка в Празі.

Товариство це є громадською організацією української радянської колонії в Чехословаччині, що перейняла духом найтіснішого співробітництва членів на полі громадського, культурного та економічного життя з відповідними організаціями та установами на Україні з одного боку та вивчення того-ж життя в Чехословаччині — з другого.

Головний кадр членства — це абсолютні високих чеських шкіл, робітництво й на-

решті, трудова інтелігенція. Район діяльності — Чехословачька республіка. Організація Т-ва є у всіх пунктах скупчення українського громадянства, а саме: Берно, Молода Болеслава, Братислава, Мельник, Моравська Острава, Пшибрам, Подєбради. Загалом нараховується повех 300 членів.

В Празі, як центрі, знаходиться бібліотека-читальня, де нараховується 1,500 томів книжок, та понад 1000 чисел журналів. Одержується 62 наші періодичних видань, а саме: українських — 32, руських — 4,

чеських — 20, польських 3 та німецьких — 2.

При товаристві організовано фахові секції, а саме: сільсько-господарська, технічна, педагогічна, економічно-кооперативна, правничка та природничка, а крім того літературний гурток "Жовтневе Коло", які періодично влаштовують доклади, лекції та бесіди на відповідні теми, як в середині т-ва, так і на широкому форумі.

Крім того, засновано при Т-ві Прес-бюро, яке регулярно дописує до загальних та фахових органів як на Україні, так і в Чехословаччині. Бюро це нараховує тепер 32 співробітники. Його дописи вміщуються в чеській пресі, російській та українській на Радян-

ській Україні, Галичині, в Америці то-що.

Заходами Т-ва видається місячник "Нове Життя".

Без огляду на надзвичайно скрутний матеріальний стан Т-ва, що існує на місячні членські вкладки та випадкові жертви та дати, товариство розгортає свою працю все ширше й ширше, роблячись не лише серед українського суспільства, але й серед чеського все популярнішим.

Без крику й шуму, тихо, але послідовно провадить ця організація свою працю в напрямкові всебічного освітлення життя в У.Р.С.Р. та тих колоніальних здобутків радянського будівництва, яких досягнуто за останній час.

ЯК БУДУВАТИМУТЬ ДНІПРЕЛЬСТАН.

(Розмова з головою правління Дніпрельстану тов. Квірінгом.)

Голова правління Дніпрельстану т. Квірінг у розмові із представником ТАРС, сказав:

Президія Вищої Ради Народного Господарства в останній формі закінчила переговори з американською фірмою Купера та німецькою фірмою "Сіменс-Бауніон" про консультацию роботи по Дніпровському будівництву. Угоди з обома фірмами уже підписано. За угодою з фірмою Купера — ця фірма зобов'язується дати консультацию по всьому проекту спорудження на весь період будівництва.

На місці будівництва постійно перебуватимуть чотири інженери від фірми Купера з ріжних фахів. Голова фірми, полковник Купер, що року приїждитиме і перебуватиме на місці будівництва не менше 4-ох тижнів в році. В середині березня приїждить головний інженер Купера, а до кінця квітня має приїхати і сам Купер. Близькими днями Дніпровське будівництво почне одержувати телеграфом пропозиції Купера в справі організації роботи та потрібного будівельного устаткування.

Консультация німецької фірми Сіменс-Бауніон охоплює тільки частину роботи по Дніпровському будівництву, а саме: план механізації будівель-

них робіт та устаткування робіт будівельними машинами. Представники фірми Сіменс-Бауніон так само постійно перебуватимуть на місці будівництва протягом всього періоду організації будівельних робіт.

Чому ми використовуємо одночасно дві експертизи.

Ми визнали за доцільне, каже тов. Квірінг, — використати одночасно американську й німецьку експертизи, щоби наші радянські інженери з обох поданих будівництв проєктів організації робіт могли скласти таку комбінацію, що була б найбільш придатною до наших умов. У тих випадках, коли у живанні американської техніки трапляється труднощі, ми матимемо змогу користатися з умов німецької техніки.

Це має велику вагу й через те, що будівельне устаткування нітня має приїхати і сам Купер. Близькими днями Дніпровське будівництво почне одержувати телеграфом пропозиції Купера в справі організації роботи та потрібного будівельного устаткування.

Консультация німецької фірми Сіменс-Бауніон охоплює тільки частину роботи по Дніпровському будівництву, а саме: план механізації будівель-

СПІВЕЦЬ МУЖИЦЬКОГО БОЛЮ.

(Запізнена стаття для "У.Р.В." з Радянської України.)

Минулого року сповнилося двацять п'ять років з того часу, як вперше став друкувати свої твори талановитий галицький письменник Василь Стефаник. Незадовго в Галичині відсвяткувано 25-літній ювілей великого співа музичного гора. Відгукулася на цей ювілей і Радянська Україна. Ріжні літературні об'єднання влаштували вечірки присвячені творчости цього великого залуженого письменника.

Василь Стефаник, якого творити так добре відомі, родився 16. квітня 1871 року в селі Русові, сянтинського повіту, в Галичині, в незаможній селянській родині. Під мужицькою убогою стріхою жив і виростав до того часу, поки не пішов у широкий світ на науку. Кінчивши гімназію, а відтак віденський університет, був вибраний селянським послом до віденського парламенту і став жити у Відні — приїжджаючи часто-густо в рідне село, де його відвідували селяне побільшого сіл, розказуючи йому про свої кривди і болю.

На літературне поле виступив Стефаник в 1897 р. новелькою "Синя книжечка" та іншими коротенькими оповіданнями, де кількома дужими словами змалював письменником нужденне життя галицького селянина. Стефаник, сам по походженню селянин, добре зрозумів душу селянина і тому просто, правдиво розказує про ті події страшні і жахливі, які сам бачив скрізь по селах. Майже всі твори Стефаника дають нам сумні картини з життя злидарів — селян, що потапають в нужді, висмоктані кривдою, лихварством та п'яцтвом. Картку за картокою

розгортає він перед нами сумні події — там Гриць Летючий з гора й нужди утопив свою дівчину, там Лесь украв від жінки трохи ячменю і поніс до коршми щоб пропити, а там знову Іван Дідух продає все майно та збирається вже у далеку дорогу до Канади, бо на своїй землі жити важко. Важко жити й тому Антонові, що сидить отам п'яний та рахує, щоби село чуло, кому продав поле, кому город, а кому хату.

Скрізь по селах такі сумні невдавні картини, як глянеш тут чи там — одно бездонне море горя і нужди, панські податки, визиск і лихварство. Придушений злиднями, селянин кидає село, йде до міста, щоб наймитися десь, але й тут його біда знайде, попаде в руки лихваря, який висмокче з його сили, а відтак викине, як непотрібне шось і відіє рятунку ні правди. І вся Галичина — якась проклята країна, що завжди буде колонією капіталіста, де панував визиск і лихварство, засипана тими жертвами, з яких і пан і підпанок і панський слуга і жандарм і піп і шинкар, могли пити кров селянську, бо ніхто їм не заборонав.

Такий безправний лад, пригноблення панами-лихварями бідних хлопів по селах Галичини, зробив з селянина покійного раба, що страдав і мовчав і гнувся перед паном не так з обовязку і з боязни, як з привички та апатії.

Всі селяне, багато їх мільонів, уміють чекати дові і терпеливо. Як пан є в канцелярії, то вони чекають стоячи. Як би їх було не знати як багатов, то не дадуть про себе наймешої ознаки життя.

І не диво, що серед таких покійних, безборонних селян розгудявся панський терор, розвинулося так буйно безправство і лихварство. Надійшла війна. Цісар покликав сотні тисяч селян. В Італії, в Сербії та в Карпатах ягало їх бідність як трави та листя. Після страшної війни, хлопські села ще гірше обділились, а селянські болю вирости поза межі людського поняття. Остались сестри без братів, матері та батьки без своїх синів ще й під панським ярмом.

Василь Стефаник і тепер зумів знайти слово, щоб описати те безмежне горе, яке зазнав селянство після війни. Там на чорній ріллі ходить старий Максим, оре землю і нарікає, що нема кому помагати, нема його синів і він не знає, де їхні гроби. "Голосно заридав, приліг до землі і нею, як хустиною, обтирає слози і по-чорній". Читання його останніх творів ("Сини", "Марія", "Вона — Земля" і ин.) справляють таке сильне вражіння, що всі моменти як живі стають враз перед очима, стискають за горло, за серце. Українське суспільство може гордитись тим, що має такого великого світового значіння письменника, як Стефаник. Хочеться вірити, що Стефаник збагатить нашу літературу ще багатьма цінними жемчугами своєї творчости, а письменникові осталося побажати здоров'я до дальшої праці та здійснення цієї думки: святкувати майбутній ювілей в Соборній Радянській Україні.

Микола Марфінович. Київ, 28. січня 1927.

ПОМЕР ТОВ. АРТУР МЕКМАНУС.

Дня 27. лютого помер в Лондоні після короткотривалої хвороби член Центрального Комітету англійської комуністичної партії тов. Артур МекМанус.

Тов. Артур МекМанус народився 1889 року. З фаху він був робітник, машинобудівельник. Підчас війни брав участь в організації робітничих комітетів у промисловому районі Клайда (Шотландія).

Згодом був головою національної (всєанглійської) комісії фабзавкомів до 1921 року. В 1916 році тов. МекМануса вислали з Клайду. Підчас великого страйку машинобудівельників його заарештували, як одного із 7-ох керівників цього страйку.

З першого дня утворення англійської компартії тов. МекМанус був одним з видатних її лідерів, членом Ц.К., а також деякий час членом президії Виконкомом Комінтерну.

Англійська компартія та Комінтерн в особі тов. МекМануса втратили одного з найактивніших і популярніших борців серед англійських робітничих мас.

За останній рік МекМанус вивинив велику енергію та ентузіазм в справі боротьби з імперіалізмом. Незадовго тов. МекМанус був серед делегатів компартії на протимілітарському конгресі в Брюкселі. Напружена робота підірвала його сили. Не зважаючи на хористів, МекМанус до останніх днів свого життя не випускав зброї із своїх рук.

Комінтерн вислав англійській компартії телеграму співчуття.

"Разом з вами — говориться в телеграмі — ми скидаємо голову перед тов. МекМанусом, який був із перших, що засновували англійську компартію".

ЗНОВУ "РОЗБИЙНИК КАРМЕЛЮК".

Чому чоловіка називають розбийником, коли він не хоче знисити панських нагаїв на своїй спині? Кармелюка називають розбийником за те, що він мстив панам за свою та людську кривду, а панів, що за панщини катували українських селян, рабували їх, морили голодом, мінiali за собак — розбийниками не називають. Хочете знати чому? — То приїждять в суботу, 26. березня до Укр. Роб. Дому у Вінніпегу, а дізнається.